משרד החקלאות ופיתוח הכפר
שירות ההדרכה והמקצוע
אגף הפירות, תחום מטעים

ממשק הטיפול בעשבייה בכרם לקראת החורף הקרב

2019-2020

מאת: תרצה זהבי

בעונת החורף יש להימנע מכניסה לשטח עם כלים כשהאדמה רטובה, כיוון שהדבר יגרום להידוק הקרקע, נזק בלתי הפיך שאינו ניתן לתיקון. ככל שהכרם נטוע בקרקע כבדה יותר, כך נזקי ההידוק יהיו חמורים יותר.

שלוש דרכים עקרוניות משמשות את הכורמים להדברת עשבייה: א. הדברה מכנית; ב. הדברה כימית של עשבייה קיימת (קוטלי מגע); ג. הדברה כימית למניעת הצצה (הנקראת בשוגג 'הדברה מונעת נביטה'). בכל אחת מהדרכים ניתן לנקוט לכשעצמה או לשלבה באחרות - טיפול אחד מתחת לשורת הגפנים וטיפול אחר שניתן במעברים בין השורות.

הדברה מכנית תיעשה באמצעות מכסחת, מרסקת גזם או קריפר (creeper) המשכיב ושובר את העשבים. שלושת הכלים הללו מתאימים גם לעשבייה גבוהה. לחילופין, ניתן לעבוד במחתר - סכין החודר סנטימטרים אחדים מתחת לאדמה וחותך את העשבייה - כלי זה מתאים רק לעשבייה נמוכה. כלים אלה יעבדו ביעילות בין השורות, וניתן למצוא גם כלים עם גששים שיכולים להיצמד לקו השורה.

ריסוס קוטלי מגע - יש להתייחס לכך שההמלצות לשימוש בחלק מהתכשירים מכוונות למיני עשבים שונים. שימוש בכל התכשירים יהיה יעיל ביותר בכיסוי מיטבי של הצמח, ולכן אם העשבייה בשטח גבוהה - יש להגדיל את נפח התרסיס. חשוב לזכור שתכשירים שאינם בררניים יכולים לפגוע גם בגפן, פגיעה העלולה להיות רב-שנתית.

ריסוס מונעי הצצה - מונעי ההצצה מיושמים על פני הקרקע ופועלים בתוכה. לשם כך יש צורך "להפעיל" אותם על ידי גשם או המטרה. כל זמן שהתכשירים נמצאים על פני הקרקע, הם חשופים לפירוק על ידי אור, המזורז בתנאי לחות. **עשבייה גבוהה בשטח המרוסס** עלולה לפגום בחדירה אחידה של מונע ההצצה אל הקרקע. במידת האפשר מומלץ לכסח או לפנות שאריות עשבים מהשטח טרם הריסוס. כמו כן, במקרים של עשבייה גבוהה יש להגדיל את נפח התרסיס המיושם (לא את כמות התכשיר המיושם לדונם) ומומלץ לרסס סמוך ככל האפשר לאירוע גשם שישטוף את התכשיר מהעשבייה אל הקרקע. בתווית כל תכשיר רשום משך הזמן המרבי האפשרי מהריסוס עד הפעלתו על ידי גשם או המטרה, כך שלא תהיה פגיעה ביעילותו, וכמות הגשם המינימלית הדרושה לכך. התכשירים מרוססים על פני הקרקע ונספחים אליה במידה זו או אחרת, ולכן מינונם תלוי במרקם הקרקע, ובעיקר בכובד הקרקע (כמות החרסית שאליה מתרחשת עיקר הספיחה). יש להתייחס לפרט זה בתווית התכשיר, לדעת מהו סוג הקרקע שבה מגדלים ולהסתמך בהקשר זה גם על ניסיון העבר ועל הניסיון מחלקות שכנות עם קרקע דומה. המינון של מונעי ההצצה מחושב לפי דונם מרוסס, כלומר, אם לא מרסיסים את כל השטח אלא רק פס ברוחב 1-1.5 מטר מתחת לשורת הגפנים - יש לבדוק מהו השטח המרוסס למעשה, ולחשב בהתאם את כמות התכשיר הדרושה.

תמונה 1: כרם שרוסס בו מונע הצצה על שליש משטחו

הטיפול בעשבייה בכרם צעיר הוא בעייתי, אך חשוב ביותר. בשנה הראשונה בחלק מהמקרים הגפנים שרועות על הקרקע, ולכן יקלטו חומרים המרוססים על העשבייה. תגובת הגפן למגוון החומרים היא שונה: בתקופת הסתיו-חורף חומרים צורבים, כמו גלופוסינאט אמוניום (בסטה ודומיו), ניתן לרסס ללא חשש, והעלים שעוד נותרו ייצרבו, אך לא יתהווה כל נזק משמעותי; לעומת זאת גלייפוסט (ראונד-אפ ודומיו) עלול להיקלט בפקעים ולפגוע קשות בצימוח בשנה העוקבת; מרבית מונעי ההצצה אינם מסבים נזק, גם כאשר מיושמים על עלוות הגפנים, אך מומלץ להיזהר מהרטבה של הגפנים בתכשירי דיפלופניקן (קוורץ ודומיו).

בהמשך מופיעים קישורים לתוויות של תכשירי ההדברה השונים. מדובר בתכשירים עם חומר פעיל בודד ולא בתכשירים משולבים. מרבית הקישורים הם לתוויות המופיעות במאגר שפורסם באינטרנט על ידי השירותים להגנת הצומח: https://www.moag.gov.il/ppis/tachshiry_hadbara/Pages/default.aspx; ומיעוטם מאתרי

החברות. התכשירים ממוינים לפי ייעוד (קוטלי מגע או מונעי הצצה) ולפי החומר הפעיל. ברשימה מופיע במקום הראשון בכל קבוצה התכשיר שקיבל את הרישוי בארץ לפני השאר, והתכשירים המופיעים לאחריו קיבלו את הרישוי במסלול me too.

נתונים אלה הם כלליים בלבד. לפני קבלת החלטה לגבי יישום של כל תכשיר יש לקרוא את התווית המלאה, לשים לב להערות מיוחדות כמו תנאי מזג אוויר, קרבה לבתים ולגידולים שכנים ועיתוי היישום.

כמו כן, מצורף קישור לדפון שפורסם בשנת 2019, ובו פירוט כל התכשירים המורשים להדברת עשבייה בכרם.

https://www.moag.gov.il/shaham/professionalinformation/documents/achshirim_lhadbarat_ashabim_kerem.pdf

I. קוטלי מגע

א. תכשירי גלופוסינט אמוניום (GLUFOSINATE AMMONIUM)

בסטה (מרחב אגרו) https://www.moag.gov.il/ppis/tachshiry_hadbara/Documents/855.pdf
בסט ביי (תרסיס) https://www.moag.gov.il/ppis/tachshiry_hadbara/Documents/1999.pdf
בומבה (מרחב אגרו) https://www.moag.gov.il/ppis/tachshiry_hadbara/Documents/4145.pdf
ברנר (אדמה מכתשים) https://www.moag.gov.il/ppis/tachshiry_hadbara/Documents/4307.pdf
באסטון (אגרולאב) https://www.moag.gov.il/ppis/tachshiry_hadbara/Documents/4289.pdf
גלובוס (אדמה אגן) https://www.moag.gov.il/ppis/tachshiry_hadbara/Documents/4451.pdf

ב. תכשירי גלייפוסט (GLYPHOSATE)

ראונד-אפ (אדמה אגן) https://www.moag.gov.il/ppis/tachshiry_hadbara/Documents/1132.pdf
גאלופ (אגריקה) https://www.moag.gov.il/ppis/tachshiry_hadbara/Documents/1711.pdf
גלייפוגן (אדמה אגן) https://www.moag.gov.il/ppis/tachshiry_hadbara/Documents/1350.pdf
גלייפוס (לוכסמבורג) https://www.moag.gov.il/ppis/tachshiry_hadbara/Documents/1258.pdf
רונדומור (אגרימור) https://www.moag.gov.il/ppis/tachshiry_hadbara/Documents/1646.pdf
רונדופז (אדמה מכתשים) https://www.moag.gov.il/ppis/tachshiry_hadbara/Documents/1386.pdf
ראונדאפ מקס (אדמה אגן) https://www.moag.gov.il/ppis/tachshiry_hadbara/Documents/1734.pdf

ג. תכשירי פאראקווט (PARAQUAT)

ברן (אגרימור) https://www.moag.gov.il/ppis/tachshiry_hadbara/Documents/1778.pdf
סקאפול (אדמה אגן) https://www.moag.gov.il/ppis/tachshiry_hadbara/Documents/4307.pdf

II. מונעי הצצה

א. תכשירי דיוארון (DIURON)

דיאורקס 80 ת.ר. (אדמה אגן) https://www.moag.gov.il/ppis/tachshiry_hadbara/Documents/1116.pdf
סאנדורון (תרסיס) https://www.moag.gov.il/ppis/tachshiry_hadbara/Documents/4069.pdf
דוריאן (מרחב אגרו) https://www.moag.gov.il/ppis/tachshiry_hadbara/Documents/1682.pdf
רקס (תפזול) https://www.moag.gov.il/ppis/tachshiry_hadbara/Documents/4335.pdf

ב. תכשירי אוקסיפלורופן (OXYFLUORFEN)

גול (אגריכם) https://www.moag.gov.il/ppis/tachshiry_hadbara/Documents/1602.pdf
גליל (אגריקה) https://www.moag.gov.il/ppis/tachshiry_hadbara/Documents/1787.pdf
גליגן (אדמה אגן) https://www.moag.gov.il/ppis/tachshiry_hadbara/Documents/1425.pdf
אוקסיגל (תפזול) https://www.moag.gov.il/ppis/tachshiry_hadbara/Documents/1732.pdf

ג. תכשירי דיפלופניקן (DIFLUFENICAN)

לגטו (אדמה אגן) https://www.moag.gov.il/ppis/tachshiry_hadbara/Documents/1893.pdf
פאלקון (תפזול) https://www.moag.gov.il/ppis/tachshiry_hadbara/Documents/4032.pdf

ד. אליון (INDAZIFLAM)

אליון (לידור) https://www.moag.gov.il/ppis/tachshiry_hadbara/Documents/4250.pdf